

ΜΕΡΟΣ ΤΡΙΤΟΝ

Η ΕΙΚΟΝΑ ΤΗΣ ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΗΣ ΑΝΑΣΥΓΚΡΟΤΗΣΗΣ ΤΗΣ ΑΓΟΡΑΣ ΤΗΣ ΧΩΡΑΣ ΑΜΕΣΩΣ ΜΕΤΑ ΤΗΝ ΚΑΤΟΧΗ ΚΑΙ Ο ΚΑΘΟΡΙΣΤΙΚΟΣ ΡΟΛΟΣ ΤΩΝ ΣΤΕΝΙΩΤΩΝ ΣΤΗΝ ΑΝΑΖΩΟΓΟΝΗΣΗ ΤΗΣ

ΚΕΦΑΛΑΙΟ Α΄

ΤΑ ΚΕΝΑ ΡΑΦΙΑ ΤΩΝ ΕΜΠΟΡΩΝ ΚΑΙ Η ΠΛΗΡΗΣ ΑΝΥΠΑΡΞΙΑ ΚΕΦΑΛΑΙΩΝ ΚΙΝΗΣΗΣ

«**Άνοιξε ο κόσμος**»!!! Μ' αυτή την τόσο σύντομη, αλλά τόσο συμβολική και μεστή έννοιας φράση, δέχτηκε ο Στενιώτικος πληθυσμός τό τέλος του πολέμου, της κατοχής και την απελευθέρωση της Ελλάδας.

Ήν όμως για όλους «άνοιξε ο κόσμος» και όλα τά σπίτια γέμισαν χαρά, για τίς Στενιές άρχισε ο μεγαλύτερος θρήνος της ιστορίας τους, για την πραγματική έκatóμβη των πνιγέντων στους ώκεανούς Στενιωτών κατά την διάρκεια του πολέμου. (Βλέπε «**ΣΤΕΝΙΩΤΙΚΑ ΤΟΜΟΣ Α΄**»).

Ένώ λοιπόν όλα τά σπίτια άνοιγαν, για νά δεχθούν την ειρήνη, για τίς Στενιές έκλειναν· μιά και κάθε μέρα έκλεινε κι από ένα σπίτι, καθώς έφθαναν από την ξενητεία τά πένθημα μαντάτα. Παρ' όλα αυτά όμως και επειδή όλα τά επαγγέλματα της ξηράς τό μόνο πού έξασφάλιζαν ήτο «μιά έντιμη πενία¹», πέσαμε όλοι

---

1. 'Ο Σοφός άείμνηστος γυμνασιάρχης μου Βασίλης Τσαφαρᾶς ώριζεν, τόν «πένητα» και τόν «πτωχόν» ως έξής: «Πένης ο μετά κόπου τά πρός τό ζήν ποριζόμενος, πτωχός δέ ο όλως των άναγκαίων στερούμενος».

πάλι μέ τά μούτρα στό γνωστό μας περιβάλλον τῆς θάλασσας μέ πραγματικό πάθος καί μανία δημιουργίας, ξεκινώντας ἀπό μηδενική ἀφρηγία.

Μέ τό ἀνοιγμα τοῦ κόσμου ἀνοιξαν φυσικά τά μαγαζιά τῶν Στενιῶν καί τῆς Χώρας, ἀλλά... μέ ἄδεια ράφια, μιά καί ἔλλειπε τό χρῆμα· διότι ἡ νομισματική ἰσορροπία δέν ἦτο δυνατόν νά ἀποκατασταθεῖ ἀπό τήν πρώτη κιόλας ἡμέρα τῆς ἀπελευθέρωσης καί καθημερινῶς ἡ ἀξία τοῦ χρήματος μετεβάλλετο κόβοντας συνεχῶς τά μηδενικά του².

Φυσικά τραπεζικές πηγές δανεισμοῦ δέν ὑπῆρχαν καί ἡ ἀγορά ἔπασχε ἀπό δεινή στέρηση χρηματικῆς ρευστότητας, ἀλλά καί ἀπό τήν συνεχῶς μεταβαλλομένη ἀξία τῶν ἐμπορευμάτων. Κοντολογίς, ἐάν ἕνας ἔμπορος πουλοῦσε σήμερα μία ὀκά φασόλια, δέν ἐγνώριζε, ἂν τήν ἐπομένη, θά μποροῦσε μαζί μέ τό κέρδος, ν' ἀγοράσει πάλι μιά ὀκά ἀπό τό ἴδιο προϊόν.

Ἡ βασική αἰτία τῆς ἀνυπαρξίας ρευστοῦ ἦτο τό ὅτι ὁ πανεπιστημιακός καθηγητής Ἀλέξανδρος Σβῶλος, ὡς ὑπουργός τῆς πρώτης ἑλληνικῆς κυβέρνησης, μ' ἕνα ἄκρως ριζοσπαστικό νόμο, ἀκύρωσε «μιά κι ἔξω» ὅλα τά ἐξωτερικά καί ἐσωτερικά χρέη τῆς Ἑλλάδας. Ἀποτέλεσμα τοῦ νόμου αὐτοῦ ἦτο νά μηδενισθοῦν ὅλες οἱ προπολεμικές τραπεζικές καταθέσεις τῶν ἑλλήνων πολιτῶν, ὁ λαός νά χάσει κάθε ἐμπιστοσύνη στίς τράπεζες καί ἡ ἀγορά νά μείνει χωρίς ρευστό.

Μέ τόν νόμο αὐτό πολύ μεγάλες καταθέσεις Ἀνδριωτῶν καί Στενιωτῶν ἔγιναν ἀέρας καί πολλές μεγάλες προίκες ἐξανεμίσθηκαν· γιά παράδειγμα ὀλόκληρη ἡ ἐκ διακοσίων χιλιάδων δραχμῶν προίκα στενῆς συγγενοῦς τῆς μητέρας μου ἐχάθηκε ἀπό τήν μιά στιγμή στήν ἄλλη.

---

2. Ἡ μεταπολεμική οικονομική δυσπραγία καί ἀποτελμάτωση τῆς Ἑλλάδας ὀφείλετο στήν κατάρα τοῦ «ἐμφυλίου» σπαραγμοῦ, ὁ ὁποῖος ξέσπασε σχεδόν ἀμέσως μέ τήν ἀποχώρηση τῶν στρατευμάτων κατοχῆς.

Πρῶν δηλαδή προφθάσει ἡ χώρα νά ἐπουλώσει τίς πληγές καί νά ἀνορθώσει τά ἐρείπιά της, ἦλθε ὁ «ἐμφύλιος» νά γκρεμίσει, νά ρημάξει καί νά κατακάψει, ὅ,τι εἶχαν ἀφήσει ὄρθιο οἱ κατακτητές.

Ἀποτέλεσμα αὐτοῦ τοῦ πολέμου, ἦτο νά ὀπισθοδρομήσει ἡ οικονομική καί κοινωνική ἀνάρθωση τῆς Ἑλλάδας κατά ΠΕΝΗΝΤΑ τοῦλάχιστον χρόνια καί νά σκορπίσουν τά παιδιά της στίς φάμπρικες καί τίς «μίνες» τῆς Βόρειας Εὐρώπης στό κινήγι τοῦ μεροκάματου καί τά νησιωτόπουλα νά ριχτοῦν χωρίς καμμιά ἐξαιρέση στή θάλασσα.

Ἐκτός ὅμως ἀπό αὐτό καί ἄλλοι αὐστηρότατοι νόμοι –μέ ποινή φυλάκισης– ἐθεσπίσθησαν γιά τήν ἐξωτραπεζική διακίνηση ξένου συναλλάγματος καί διακίνηση χρυσῶν λιρῶν Ἀγγλίας.

Ἀποτέλεσμα τῶν μέτρων αὐτῶν ἦτο, νά δημιουργηθεῖ στήν Ἄνδρου ἓνα τεράστιο δίκτυο παραοικονομίας, μιά καί οὐδείς εἶχε πλέον ἐμπιστοσύνη στό ἐθνικό νόμισμα καί κυρίως στίς τράπεζες.

Ἡ παραοικονομία αὐτή συνίστατο στήν ἀθρόα λαθραία εἰσαγωγή ἀπό τοὺς ναυτικούς ἐπιταγῶν κυρίως σέ δολλάρια καί ἡ ἐξόφλησή τους ἀπό τοὺς ἐμπόρους τῆς Χώρας σέ τιμές μαύρης ἀγορᾶς. Στήν συνέχεια ἡ ἀποταμίευση τῶν περιοσευμάτων γινόταν πάλι μέ λαθραία ἀγορά χρυσῶν λιρῶν.

Μέ τόν τρόπο τῆς συναλλαγῆς αὐτῆς οἱ ἔμποροι τῆς Χώρας εἶχαν τριπλό κέρδος· δηλαδή ἓνα ἀπό τήν ἐξόφληση τῶν συναλλαγματικῶν ἐπιταγῶν, δύο ἀπό τήν πώληση χρυσῶν λιρῶν καί τρία ἀπό τό ἐμπορικό κέρδος τοῦ προϊόντος πού πουλοῦσαν. Ἐπί πλέον εἶχαν γίνει ἡ πλέον προσοδοφόρα πηγή ἀξιόπιστης συναλλαγῆς, γιά τοὺς μεγαλέμπορους τοῦ Πειραιᾶ, οἱ ὁποῖοι ἐστεροῦντο ἐπίσης δραχμικοῦ ρευστοῦ, ἀλλά κυρίως συναλλάγματος.

Αὐτή ἀκριβῶς ἡ παραοικονομία συνετέλεσε στήν ἀλματώδη κατακόρυφη ἀνασυγκρότηση τῆς ἀγορᾶς τῆς Χώρας καί τῆς Ἄνδρου γενικῶς.

Στό μεταξύ αὐτό βλέποντας τό ἐλληνικό κράτος, ὅτι κανένας Ἑλληνας δέν ἔχει πλέον καμμία ἐμπιστοσύνη στίς τράπεζες καί γιά νά προσελκύσει καταθέτες, ἔστω καί στά ταχυδρομικά ταμειυτήρια, ἐθέσπισε στά μέσα τῆς δεκαετίας τοῦ 1950 τήν ἐπιστροφή –μέχρις ἐνός ὁρίου– τῶν προπολεμικῶν καταθέσεων στά ταχυδρομικά ταμειυτήρια. Ἔτσι εἰσέπραξα ἀπό τό ταχυδρομικό ταμειυτήριο τοῦ Πειραιᾶ τό ποσόν τῶν ἑξακοσίων δραχμῶν, πού ἦσαν οἱ πρωτοχρονιάτικες στρίνες μου τῆς προπολεμικῆς περιόδου. Ἡ ἀξία τῶν χρημάτων αὐτῶν ἦτο ἀρκετά μεγάλη, διότι ἀντιστοιχοῦσε μέ τό μισό περίπου μηνιαίκο τοῦ κατώτατου ὑπαξιωματικοῦ τοῦ Πολεμικοῦ Ναυτικοῦ.

Παρ' ὅλα αὐτά κανένας δέν ἐμπιστευόταν τό κράτος καί ὅλες οἱ συναλλαγές γινόταν μέ χρυσές λίρες Ἀγγλίας.

